

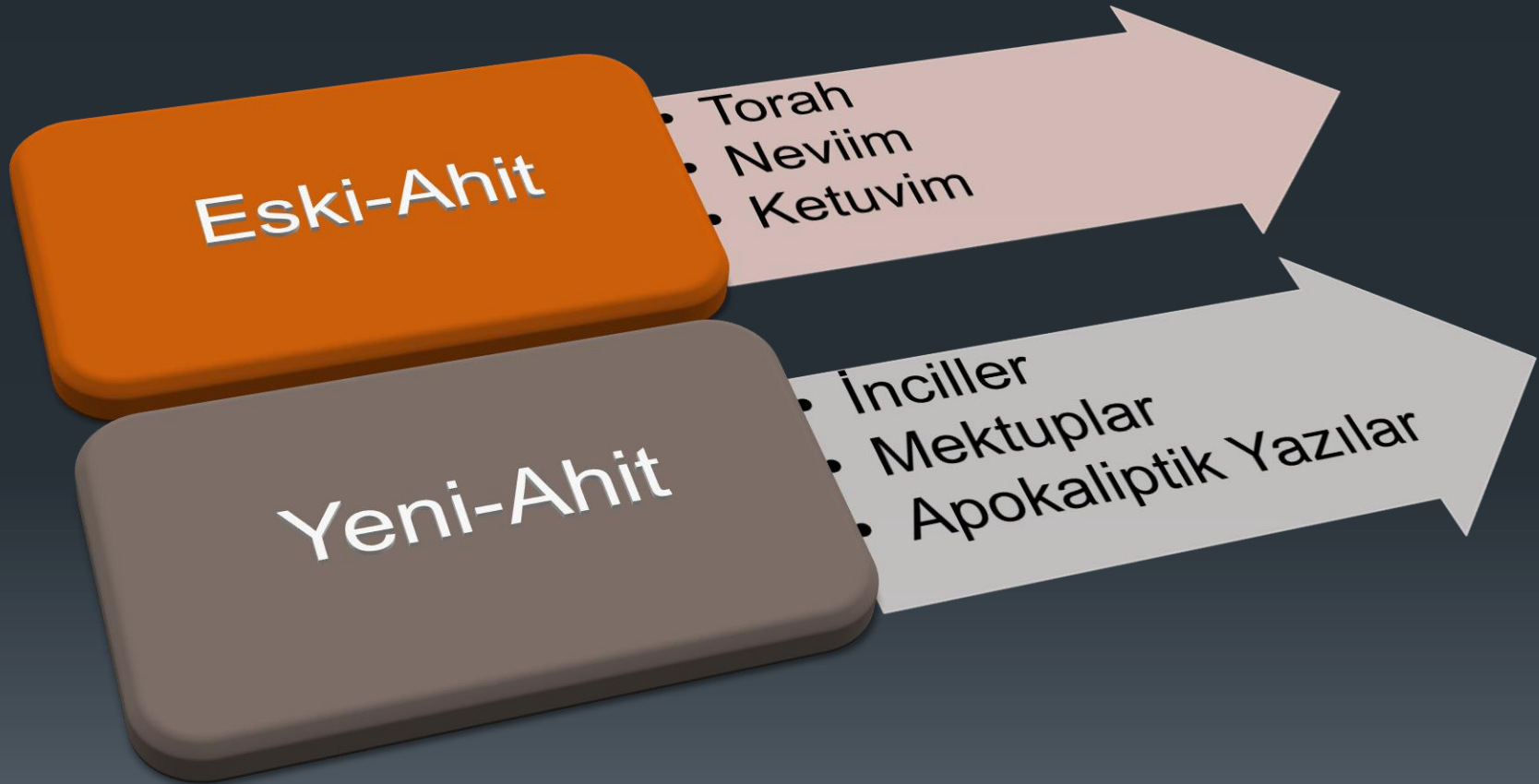

HIRİSTİYAN KUTSAL METİNLERİ

PROF.DR. MAHMUT AYDIN

Oluşum Süreçleri

- Kutsal Kitap (*Bible*) olarak adlandırılan Hristiyan kutsal metinleri iki ana bölümden oluşmaktadır.

Çoğunluğu Yahudi olan ilk Hristiyanlar

- Yunanca konuştukları için Eski-Ahit'in İbranicesini değil, Yunanca tercümesi olan *Septüagint*'i kullanmışlardır.

Bu Yunanca tercüme

- hem doğu hem de batıda yaklaşık bir yılı aşkın bir süre Hristiyan ibadetinin standart bir parçası olmuştur.

Daha sonra ise Hristiyanlar

- Aziz Jerome'nin beşinci yüzyılda yaptığı Eski-Ahit'in Latince tercümesi olan *Vulgate*'yi kullanmaya başlamıştır.

Bu Latince tercüme

- Roma Katolik Kilisesinin Eski-Ahit bağlamında resmi kutsal kitabı olmuş ve 16.yüzyıla kadar da Batılıların standart kutsal kitabı olmaya devam etmiştir.

Septüagint Hristiyanlar tarafından genel kabul görmesine rağmen

- içinde yer alan kitaplardan hangilerinin Eski-Ahit külliyatına gerçekte ait olduğu konusunda Hristiyanlar arasında ciddi tartışmalar yaşanmıştır.

Batı dünyasında özellikle Reformasyon döneminde

- Eski-Ahit külliyatı ile ilgili tartışmalar iyice alevlenmiştir.

Bu dönemde Eski-Ahit külliyatıyla ilgili yapılan bu tartışmalar “orijinal” kutsal kitabın ne olduğu sorunu gündeme getirmiştir.

Ünlü reformcu Martin Luther başta olmak üzere Protestanlar;

- Yahudi Kutsal Kitabının orijinal olduğunu çünkü İbranice yazılan kutsal yazıların tamamıyla Tansı Sözü olduğunu ileri sürmüştür.

Bu dönemde Eski Ahit külliyatıyla ilgili tartışmalar daha çok

- Katolikler tarafından Deuteronomik,
- Protestanlar tarafından da Apokrif olarak nitelenen ve Yahudi Kutsal Kitabında tartışmasız kabul edilen kitaplardan çok daha sonra yazılmış 15 metinle ilgiliydi.

Buna göre

- Hristiyanlar tarafından tartışmalı olan bu kitapların bir taraftan Hristiyan okuyucular için bir maneviyat kaynağı olduğu kabul edilirken, diğer taraftan onların kilise öğretileri için temel olamayacakları ilan edilmiştir.

Luther;

- kutsal kitabı Almancaya tercüme ettiğinde bu kitapları diğerleri kadar otoriter görmemesine rağmen onları da tercümesine dahil etmiştir.

Eski-Ahit'in Latince tercümesinin sahibi Aziz Jerome de bu deuteronomik kitapları doktrin konusunda değil, kilisenin emirleri için en az diğerleri kadar değerli görmüştü.

Luther'in tutumu Protestanlar için bir standart olmuştur.

Katolikler ise 1546 Trent Konsilinde Latin *Vulgate*'de yer alan tüm Eski-Ahit kitaplarını kanonik olarak kabul etmiştir.

Yunanca konuşan doğuda ise Septüagint daha çok revaçta olmuş ve 1672 Kudüs Sinodu'na kadar resmi bir Eski Ahit kanonu oluşturulmamıştır.

Doğu Kiliselerinin bu tarihte resmi bir Eski-Ahit kanonu belirlemeleri gerçekte Katoliklerin Trent Konsili'ne bir yanıtlarıdır.

Kudüs Sinodu'nda Ortodokslar Septüagintteki tüm Eski Ahit kitaplarını kabul etmiştir.

Latin *Vulgate* ile Yunanca *Septüagint* arasındaki bazı farklılıklardan dolayı Ortodokslar Katoliklerden az da olsa farklı bir Eski-Ahit kanuna sahiptir.

İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonra havarileri, üstatlarını kaybetmenin verdiği hüznün yanı sıra artık hesaba çekilme sırasının kendilerine geldiği endişesiyle etrafa dağılıp saklanmışlardı.

İsa'nın üçüncü günde ölümden dirilip kendilerine görüldüğü iddialarının gittikçe yaygınlık kazanmasıyla birlikte güç kazanan havarilerin ümitleri tekrar yeşermiştir.

Havariler İsa'nın hayatta iken müjdelediği Tanrı'nın krallığının çok yakın bir zaman içinde vuku bulacağına ve üstatlarının geri dönerek onlarla beraber yaşamaya başlayacağına inanıyorlardı.

YENİ-AHİT

Bu inanç
içerisinde
Kudüs'e
yerleşen
havariler
beklemeye
başlarlar.

Bu arada da
etraflarındaki
insanları
üstatları İsa'nın
çok **yakında**
geri gelip
Tanrı'nın
krallığını
kuracak
**"İsrail'in
Mesihi"**
olduğuna ikna
etmeye çalışırlar.

Bütün bunları
yaparken aşağıda
göreceğimiz üzere
havariler kesinlikle
bir araya gelip,

Onlar

İsa'dan
duyduklarını
birbirleriyle
paylaşıp onun bir
biyografisini veya
tıpkı Hz.
Peygamberin
hadislerinin
toplandığı gibi
onun sözlerinin ve
yaptıklarının bir
araya toplandığı
kitaplar
oluşturmaya
çalışmamışlardır.

İsa'nın çok
yakında geri
döneceğine ve
Tanrı'nın
krallığını
kuracağına
inandıkları için,
bu tarz
eylemlerde
bulunmayı
gereksiz
görüyorlardı.

Havariler, etraflarındaki insanları kazanmaya çalışırken, İsa'nın sözlerini ve yaptıklarını onlara şifâhî olarak aktarmayı da ihmal etmemişlerdir

Onlar bunu yaparken anlattıkları bu sözlerin ve eylemlerin kendi dönemleri açısından arz ettiği önemi insanlara göstermek istiyorlardı.

Böylece onlar İsa'nın söz ve fiillerine, orijinal bağlamlarından soyutlamak suretiyle kendi dönemlerine göre yeni anlamlar yüklemiş oluyorlardı.

Yeni taraftarlar
kazanmanın yanında
havariler,

- İsa'nın yaşamından bazı kesitleri ve olayları yeniden hatırlamak/hatırlatmak suretiyle gerek kendilerine ve gerekse sayıları gittikçe artan İsa taraftarlarına bunları öğretmeye de çalışıyorlardı.

Yılların geçmesine
rağmen;

- İsa bir türlü dönmeyince sayıları binlere ulaşan taraftarları onun sözlerini ve yaptıklarını sözlü olarak birbirlerine anlatmanın ötesinde yavaş yavaş bu şifâhî rivayetleri kısa pasajlar halinde yazarak kendilerinden sonrakilere aktarmaya başlamışlardır.

Yılların geçmesi ve İsa'nın kendi havarilerinin bir bir ölmesi üzerine bazı Hıristiyanlar İsa'nın sözleri ve yaptıkları ile ilgili bu tarz pasajları birbirlerine ekleyerek kendileri veya temsil ettikleri cemaatler için İncilleri oluşturma yoluna gitmişlerdir.

Oluşan bu İncillerden bazıları ve diğer Hıristiyan yazıları 150'li yıllarda bir araya getirilerek günümüzde Yeni-Ahit adı verilen Hıristiyan kutsal metinleri oluşturulmuştur.

İsa, Aramca konuşmasına ve öğretini Aramca sunmasına rağmen, Yeni-Ahit metinleri Yunanca olarak kaleme alınmıştır.

Rivayete dayanan
kutsal yazılar

- Markos
- Matta
- Luka
- Yuhanna
- Resullerin İşleri

Mektuplar

- Pavlus'un 13 mektubu (Romalılara Mektup; Korintlilere Birinci Mektup; Korintlilere İkinci Mektup; Galatyalılara Mektup; Efeslilere Mektup; Koloselilere Mektup; Selaniklilere Birinci Mektup; Selaniklilere İkinci Mektup; Timoteyus's Birinci Mektup; Timoteyus'a İkinci Mektup; Titus'a Mektup; Filimun'a Mektup),
- İbranilere Mektup, Yuhanna'nın Üç Mektubu; Petrus'un İki Mektubu, Yakup'un Mektubu ve Yahuda'nın Mektubu.

Apokaliptik
yazılar

- Bu kısmı da 1545 yılında yapılan Trent konsilinde Yeni-Ahit külliyatına dahil edilen Tanrı'nın nihai zaferi konusunda vizyonvari bir şekilde bilgi veren Vahiy kitabı oluşturmaktadır.

Markos İncili

İhtiva ettiği 661 ifadeyle/versle İnciller arasında en kısası ve en erken derlenenidir.

Yaklaşık 60'lı yılların sonu veya 70'li yılların başlarında derlendiğine inanılmaktadır.

Markos İncili genel olarak

İsa'nın yaşam öyküsünü sade bir şekilde okuyucusuna sunmaktadır.

İsa'nın Ürdün nehrinde Vaftizci Yahya tarafından vaftiz edilmesi olayıyla başlayan bu İncil

İsa'nın çarmıha gerdikten sonra ölümden dirildiği bilgisiyle son bulmaktadır.

Markos İncilinin temel vurgusu

İsa-Mesih tarafından öngörülen/kehanette bulunulan dünyanın çok kısa bir süre zarfında sona ereceği düşüncesidir.

Matta İncili

Matthew
Bible

John Rodgers

Markos İncil'inin de kaynak olarak kullanıldığı Matta İncil'inin 80-90 yılları arasında

- Yada diğer bir rivayete göre 65-100 yılları arasında derlendiğine inanılmaktadır.

Muhteva olarak genel olarak Eski-Ahite benzeyen bu İncil

- İsa'yı Davut soyundan gelen bir Mesih olarak sunmaktadır.
- Matta İncili İsa'yı adeta yeni bir Musa olarak okuyucusuna tanıtmaktadır.

Örneğin Musa,

- Firavun'un doğan Yahudi erkek çocuklarının öldürülmesini emrettiği bir dönemde dünyaya gelmişti; İsa ise dönemin idarecisinin doğan Yahudi erkek çocuklarını öldürülmesini emrettiği bir dönemde ebeveyni tarafından Mısır'a götürülmüştür.

Musa şeriatı getirmiş

İsa ise Musa'nın getirdiği şeriatın alanını genişletmiştir.

Matta İncilinde İsa'nın temel öğretisinin yer aldığı "dağ vaazıyla" yer almaktadır.

“Ne mutlu ruhta yoksul olanlara!
Çünkü göklerin hükümrânlığı onlarındır.

⁴Ne mutlu yaslı olanlara!
Çünkü onlar avutulacaklar.

⁵Ne mutlu yumuşak huylu olanlara!
Çünkü onlar yeri miras alacaklar.

⁶Ne mutlu doğruluğa acıkıp susayanlara!
Çünkü onlar doyurulacaklar.

⁷Ne mutlu başkasının acısına ortak olanlara!
Çünkü onlar acılarında destek bulacaklar.

⁸Ne mutlu yüreği temiz olanlara!
Çünkü onlar Tanrı’yı görecekler.

⁹Ne mutlu barışçılara!
Çünkü onlara Tanrı çocukları denecek.

¹⁰Ne mutlu doğruluk yüzünden saldırıya uğrayanlara! Çünkü göklerin hükümrânlığı onlarındır.

¹¹Ne mutlusunuz sizleri aşağıladıkları, size saldırıda bulundukları, benim yüzümden yalan yere size her tür kötöleyici söz söyledikleri zaman!

¹²Sevinin ve coşun.

Çünkü göklerde büyük armağanınız hazırdır.
Çünkü sizlerden önceki peygamberlere de bu yolda saldırıda bulundular.”

* Dağ Vaazı

¹⁷“Ruhsal yasayı^[i] ya da peygamberleri ortadan kaldırmaya geldiğimi sanmayasınız. Ortadan kaldırmaya değil, ancak bütünlemeye geldim.

¹⁸Doğrusu sizlere derim ki, gök ve yer yok oluncaya dek ruhsal yasadan küçücük bir nokta ya da bir çizgi bile kaldırılmayacaktır. Bildirilen her şey yerine gelinceye dek.. ¹⁹Bu nedenle, bu buyruklardan en küçüğünü bile kim bozar ve insanlara öylece öğretirse, göklerin hükümlerinde ona en küçük denecektir. Öte yandan, kim uygular ve başkalarına da öğretirse, göklerin hükümlerinde ona büyük denecektir. ²⁰Öyleyse size derim ki, doğruluğunuz dinsel yorumcuların ve Ferisiler’inkinden aşkın değilse, göklerin hükümlerine girmeyeceksiniz.”

²¹“Atalara ‘öldürmeyeceksin’ dendiğini duyduunuz. Her kim öldürürse yargılanmayı hak edecektir. ²²Ama ben size derim ki, kardeşine öfkelenen herkes yargılanmayı hak edecektir. Öte yandan, her kim kardeşine aşağılayıcı bir söz söylerse,^[1] tüm Kurul’a* karşı sorumlu tutulmayı hak edecektir. ‘Akı kırı’ diyense cehennem ateşini hak edecektir. ²³Bu nedenle, sunakta armağanını sunarken, kardeşinin sana dargın olduğu aklına gelirse, ²⁴armağanını olduğu yere, sunağın önüne bırak, git önce kardeşinle barış. Ondan sonra dönüp armağanını sun. ²⁵Sana karşı dava açanla bir arada yola koyulmuşken ivedilikle davranıp onunla anlaş ki, seni yargıca vermesin, yargıç tutuklayanın eline bırakmasın ve cezaevine atılmayasın. ²⁶Doğrusu sana derim ki, en son meteliğini ödemedi oradan çıkamazsın.”

²⁷“‘Evlilik dışı cinsel bağlantıya* girmeyeceksin’ dendiğini duyduunuz. ²⁸Ama size derim ki, bir kadına içinden istek duyarak bakan herkes o anda yüreğinde onunla evlilik dışı cinsel bağlantıya girmiştir. ²⁹Eğer sağ gözün seni suç işlemeye sürüklüyorsa, onu çıkar ve kendinden at. Çünkü senin için bedeninin parçalarından birinin yok olması, tüm bedeninin cehenneme atılmasından daha iyidir. ³⁰Eğer sağ elin seni suç işlemeye sürüklüyorsa, onu kes ve kendinden at. Çünkü senin için bedeninin parçalarından birinin yok olması tüm bedeninin cehenneme atılmasından daha iyidir.”

Yine atalara şöyle dendiğini duydunuz:

‘Yalan yere ant içmeyeceksin,

Rab’be karşı ant sorumluluğunu
yerine getireceksin.’

“Ama size derim ki, hiçbir konuda ant içmeyin. ‘Ne gök üzerine ant için –çünkü orası Tanrı’nın tahtıdır–’ ³⁵ne de ‘yer üzerine’; çünkü orası ‘O’nun ayaklarının basamağıdır.’ Ne Yeruşalim’e ant iç –çünkü ‘yüce hükümrânın kentidir–’ ³⁶ne de başın üzerine ant içesin; çünkü sen bir tek kılı bile ak ya da kara edemezsin. ³⁷Sözünüz kesinlikle ‘Evet’ ve kesinlikle ‘Hayır’ olsun. Bunlardan ötesi kötü olandandır.

³⁸“‘Göze göz, dişe diş’ dendiğini duydunuz. ³⁹Ama size derim ki, kötü kişiye karşı direnmeyin. Tam tersine, sağ yanağına kim vurursa, ona öbürünü de çevir. ⁴⁰Eğer biri seninle yargıca gidip gömleğini almak isterse, ona üst giysini de ver. ⁴¹Ve kim sana bir kilometrelik yolu zorla yürütmek isterse, onunla iki kilometre yürü. ⁴²Senden dilekte bulunana ver ve ödünç isteyeniyi geri çevirme.”

⁴³“‘Komşunu seveceksin, düşmanına da kin besleyeceksin’ dendiğini duydunuz. ⁴⁴Ama size derim ki, düşmanlarınızı sevin ve size baskı uygulayanlar için dua edin. ⁴⁵Öyle ki, göklerdeki Babanız’ın oğulları olasınız. Çünkü O güneşini hem kötülerin, hem de iyilerin üzerine doğdurur ve yağmurunu hem doğruların, hem de eğrilerin üzerine yağdırır. ⁴⁶Çünkü salt sizi sevenleri severseniz ne karşılık bulursunuz? Gümrük vergisi toplayanlar* da aynı yolda davranmıyor mu? ⁴⁷Eğer yalnız kardeşlerinize esenlik derseniz, ötekilerden üstün sayılabilecek ne yapmış olursunuz? Tanrısızlar* da aynı yolda davranmıyor mu? ⁴⁸Göksel Babanız yetkin olduğu gibi, sizler de yetkin kişiler olun.”

“Doğruluktan kaynaklanan yardımınızı insanların gözü önünde gösteriş için yapmaktan kaçının. Yoksa göklerdeki Babanız’ın katında karşılığınız olmaz. ²Öyleyse birine yardım ederken önünde boru öttürme. İkiyüzlülerin sinagoglarda, sokaklarda insanlarca övülmek amacıyla takındıkları tutumdur bu. Doğrusu size derim ki, onlar karşılıklarını aldılar. ³Birine yardım elini uzatırken, sol elin sağ elinin ne yaptığını bilmesin. ⁴Yardımını gizlice yap. Gizlilikte gören Baban da sana yaraşanı verecektir.”

⁵“Dua ederken ikiyüzlüler gibi davranmayın. Onlar sinagoglarda, sokak köşelerinde dikilip dua etmeyi severler. Amaçları gösteriştir. Doğrusu size derim ki, onlar karşılıklarını aldılar. ⁶Ama sen dua ederken ‘iç odana çekil, kapını örtüp’ gizlide olan Baban’a ‘dua et.’ Gizlilikte gören Baban da sana yaraşanı verecektir.”

- ⁷“Dua ederken tanrısızlar^[1] gibi boş tekerlemelerden kendinizi sakının. Çünkü onlar çok söyledikleri için Tanrı’nın kendilerini işiteceğini sanırlar. ⁸Onlar gibi olmayın. Çünkü Babanız size gerekli olanı, siz daha kendisinden dilemeden önce bilir. ⁹Şöyle dua edin:

sizin suçlarınızı
bağışlamayacaktır.” “Göklerdeki
Babamız!

Adın kutsansın.

¹⁰Hükümrânlığın gelsin.

Gökte olduğu gibi, yerde de isteğin
uygulansın.

¹¹Gündelik ekmeğimizi bize bugün ver

¹²Ve bize karşı suç işleyenlerin suçunu
bağışladığımız gibi sen de bizleri bağışla.

¹³Günahla sınanmamıza olanak
bırakma.

Bizleri kötünden kurtar.

¹⁴“İnsanların suçlarını bağışlarsanız,
göksel Babanız da sizleri bağışlar. ¹⁵Ama
bağışlamazsanız, Babanız da

¹⁶“Oruç tutarken ikiyüzlüler gibi surat asmayın. Çünkü bu kişiler insanlara oruçlu görünmek için yüzlerini yozlaştırırlar. Doğrusu size derim ki, onlar karşılıklarını aldılar. ¹⁷Ama sen oruç tutarken başına çekidüzen ver, yüzünü de yıka. ¹⁸Öyle ki insanlara değil ama gizlide olan Baban’a oruçlu görünesin. Gizlilikte gören Baban da sana yaraşanı verecektir.”

¹⁹“Yeryüzünde kendinize gömüler biriktirmeyin. Burada güve ve pas yok eder; hırsızlar da delip çalar. ²⁰Bunun yerine gökte gömüler biriktirin kendinize. Orada ne güve yok edebilir, ne de pas. Hırsızlar da delip çalamaz. ²¹Çünkü gömün neredeyse yüreğin de orada olacaktır.”

²²“Bedenin ışığı gözdür. Bu nedenle, gözün sağlamsa tüm beden aydınlıktır. ²³Oysa gözün bozuksa tüm beden karanlıktır. Eğer sendeki ışık gerçekte karanlık ise, ne denli korkunçtur o karanlık!”

²⁴“Hiç kimse iki efendiye uşaklık edemez. Çünkü ya birine kin besler öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü küçümser. Hem Tanrı’ya, hem de zenginlik ilahına* uşaklık edemezsiniz.”

²⁵“Bu nedenle size derim ki, ne yiyeceğiz ne içeceğiz diye yaşamınız konusunda ve ne giyeceğiz diye bedeniniz konusunda kaygılanmayın. Yaşam yiyecekten, beden de giyecekten daha önemli değil mi? ²⁶Bakın göğün kuşlarına. Ne ekerler, ne biçerler, ne de ambarlara biriktirirler. Öyleyken göksel Babanız doyurur onları. Siz kuşlardan üstün önem taşıyor musunuz? ²⁷Aranızdan kim kaygılanmakla boyuna bir arşın ekleyebilir?[[]

Yargılamayın ki yargılanmayasınız. ²Çünkü hangi yargıyla yargılasanız onunla yargılanacaksınız. Hangi ölçüyle ölçerseniz aynı ölçü sizlere de uygulanacaktır. ³Sen niçin kardeşinin gözündeki çöpü görür de, kendi gözündeki merteği görmezlikten gelirsin? ⁴Ya da kendi gözünde mertek dururken kardeşine nasıl, ‘Bırak gözünden çöpü çıkarayım’ dersin? ⁵Ey ikiyüzlü! Önce kendi gözünden merteği çıkar, o vakit kardeşinin gözünden çöpü çıkarmak için açık seçik görürsün.

⁷“Dileyin, size verilecektir. Arayın, bulacaksınız. Kapıyı çalın, size açılacaktır. ⁸Çünkü her dileyen alır, arayan bulur, çalana kapı açılır. ⁹Aranızdan kim oğlu ekmek isteyince ona taş verir? ¹⁰Ya da balık isteyince ona yılan verir? ¹¹Kötü kişiler olan sizler çocuklarınıza nasıl iyi armağanlar vermeyi biliyorsanız, göksel Babanız da kendisinden dileyenlere çok daha iyi armağanlar verecektir.

⁶“Kutsal olanı ne köpeklere atın, ne de incilerinizi domuzların önüne serin. Yoksa onları ayakları altında çiğnedikten sonra geri dönüp sizi parçalarlar.”

¹²“İnsanların size nasıl davranmalarını istiyorsanız, siz de onlara öyle davranın. Çünkü ruhsal yasanın da, peygamberlerin de anlamı budur.”

Luka İncili

Matta İncili gibi ilk İncil Markos'un kaynak olarak kullanıldığı Luka İncili

- 80-90 yılları arasında Yahudi olmayan yani Gentile bir topluluk için derlenmiştir.

Bu İncil

- İsa'nın mucizevi bir şekilde bakire Meryem'den dünyaya gelmesi, Mesih ve ölümden dirilen Tanrı oğlu olduğu gibi konular üzerinde durmaktadır.

Luka İncili

- İsa'nın soyunu ilk insan Adem'e kadar geri götürmektedir.

Bu İncil

- İsa'nın kadın taraftarlarıyla ilişkisi hakkında da bir dizi bilgi ihtiva etmektedir.

Luka İncilinde Matta İncilinde yer alan İsa'nın dağ vaazını andıran ifadeler de bulunmaktadır.

Yuhanna İncili

90-110 yılları arasında yazıldığına inanılan bu İncil, rivayet İncillerinin sonuncusu olarak bilinmektedir.

Genel kanaate göre Yuhanna, İncilini meydana getirirken kendinden önceki hiçbir yazıyı doğrudan kaynak olarak kullanmamıştır.

Yuhanna kendi teolojik anlayışı doğrultusunda İsa'nın hikayesini şekillendirerek okuyucusuna sunmuştur.

Bu nedenle diğer rivayet İncillerinden oldukça farklı bir muhtevaya sahiptir.

Örneğin diğerlerinden farklı olarak Yuhanna İncili sembolizm yönünden oldukça zengin bir İncil'dir.

Yuhanna İncili diğer İnciller gibi olayları kronolojik olarak değil, taşıdıkları mesaja göre veya diğer bir ifadeyle gelişen Hristiyan cemaatinin ihtiyaçlarına göre sıraya koymakta/düzenlemektedir.

Yuhanna İncili yazarı İncilinde genel olarak İsa'nın vaftizci Yahya ile ilişkisi, Judae ve Galile bölgelerindeki kariyeri, ölümü ve ölümden dirilmesi konularıyla ilgili bilgiler vermektedir.

Yuhanna İncil'in en belirgin özelliği başlangıçta İsa'yı bir beşer olarak değil, bedenleşmiş Tanrı Sözü yani Logos olarak nitelendirmesidir.

Sinoptiklerle Yuhanna İncili Arasındaki Farklar

Sinoptikler

1-Matta ve Luka İncilleri İsa'nın doğumu ve çocukluk hikayeleriyle, Markos İncili ise Vaftizci Yahya ile başlar.

2-İsa Yahya tarafından vaftiz edilir.

3-İsa dinsel hikayeler/kinayeli sözlerle, hikmetli ve veciz sözlerle insanlara öğretisini sunmaya çalışır.

4-İsa, bir bilge ve hikmetli kişi gibi tasvir edilmektedir.

5-İsa, hastaları iyileştiren ve kötü ruhları insanlardan kovan mucizevi bir hekim görünümündedir.

Yuhanna

1-Yuhanna İncili zamanın başlangıcıyla yani evrenin yaratılışıyla başlar.

2- İsa'nın doğum ve çocukluk hikayelerine yer vermez.

3-İsa'nın vaftiz olması varsayılmakta fakat ondan bahsedilmemektedir.

3-Sinoptik İncillerin aksine bu İncilde İsa oldukça uzun söylemlerde bulunmaktadır.

4-İsa bir filozof ve mistik bir şahsiyet gibi tasvir edilmektedir.

5-İsa'nın hastaları iyileştirdiği ve kötü ruhları insanlardan kovduğu yönündeki hiçbir rivayete bu İncil yer vermemektedir. Yani bu İncile göre İsa bu gibi eylemlerde bulunmamıştır.

Sinoptikler

6-Tanrının Egemenliğı fikrinin İsa'nın öğretisinin ana teması olduğu vurgulanmaktadır.

7-İsa kendi konumu ve statüsü hakkında hemen hemen hiçbir şey söylememektedir.

8-İsa, insanların fakir, yoksul ve baskı altında olmalarının sebepleri ile ilgilenerek kendini adeta bu sebepleri ortadan kaldırmaya atamış biri görünümündedir.

9-İsa'nın elçiliğı yani aktif olarak öğretisini yayması işlemi yaklaşık bir yıl kadar sürmüştür.

10-İsa'nın, çarmıha gerilmesine yol açan mabet olayı onun vekilliğinin/peygamberliğinin son haftasında cereyan etmiştir.

11-İsa, son akşam yemeğini havarileriyle yemiştir.

Yuhanna

6-Tanrının Egemenliğı değil bizzat İsa'nın kendi şahsı öğretisinin ana temasıdır.

7-İsa, söylemlerinde yaygın olarak kendi tabiatı ve icra ettiği misyon üzerinde durmaktadır.

8-Sinoptik İncillerin aksine Yuhanna İncili'nde İsa fakir, yoksul ve baskı altında olanlar için hemen hemen hiçbir şey söylememektedir. Yani bu gibi kişilerin problemlerine herhangi bir çözüm sunmamaktadır.

9-Yuhanna İncili'ne göre İsa'nın aktif tebliğ faaliyeti bir yıl değil yaklaşık üç yıl kadar sürmüştür.

10- Mabet olayı İsa'nın vekilliğinin/peygamberliğinin son haftasında değil, ilk günlerinde cereyan etmiştir.

11- Yuhanna İncili sinoptik İncillerde yer alan yakalanmadan önce havarileriyle yediğı son akşam yemeğı olayını İsa'nın havarilerinin ayaklarını yıkaması olayı ile yer değıştirtmiştir.

Yeni-Ahit'in rivayet kitaplarının sonuncusu olan Elçilerin İşleri

- Luka İncili yazarı tarafından derlendiğinden onun devamı niteliğindedir.

Elçilerin İşleri

- İsa'nın ölümden dirilmesinden Pavlus'un idam edilmesinden önce Roma'ya dönmesine kadar ki dönemde ilk Hristiyan cemaati hakkında bilgi verdiği için erken dönem Hristiyan toplumun tarihi olarak görülebilir.

Bu eserde yer alan bilgiler temel olarak Pavlus merkezli olarak okuyucuya sunulmaktadır.

Elçilerin İşleri

- 30-64 yılları arasında Hristiyanlık hakkında bilgi veren tek eserdir.

Bu nedenle erken dönem Hristiyanlığı için son derece önemlidir.